

Energetika

Firmy dostanou od státu miliardy na solární panely. Problém je, že montážníci nestíhají

Adam Kotrbatý
adam.kotrbaty@hn.cz

Zdražující energie probudily u Čechů zájem o solární panely. Stát na ně nyní přispěje více než dříve také firmám, které si chtějí vyrábět energii na svých střechách. Zatímco v roce 2019 vyčlenilo ministerstvo průmyslu a obchodu na podporu firemních fotovoltaických elektráren půl miliardy korun, nově dostanou podnikatelé miliardy čtyři. Jde o první dotační program ministerstva průmyslu a obchodu, na který úřad použije peníze z Národního plánu obnovy. V něm je i 180 miliard korun z Evropské unie určených na restart ekonomiky po koronavirové pandemii.

„Podpora obnovitelných zdrojů v čele s fotovoltaickými systémy je jedním z hlavních směrů, kterým se musíme vydat nejen v rámci snahy snižovat emise, ale také minimalizovat naši energetickou závislost na Rusku,“ uvedl ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela (za STAN). Kabinet chce podobnými kroky řešit mimo jiné také energetickou krizi, kvůli které firmám i domácnostem stoupají náklady například na vytápění či osvětlení.

Podnikatelé budou moci o peníze žádat od 22. března. Stát firmám a podnikatelům proplatí až 35 procent nákladů na pořízení solárních panelů. Dotace dostanou i na ukládání elektřiny vyrobené ze slunce. Pokud takový akumulací systém postaví mimo Prahu, stát jim proplatí 50 procent nákladů na něj. V hlavním městě bude příspěvek činit 45 procent. Pořízení solární elektrárny se v závislosti na její velikosti pohy-

buje v řádech statisíců korun, nižší statisíce stojí i zmíněné akumulací systémy.

Podmínkou pro získání peněz je, že fotovoltaické panely budou umístěné na budovách určených k podnikání. Nebude tak možné je čerpat na stavbu elektrárny v rodinných domech nebo třeba na polích. Dotace pro rodinné a bytové domy vyplácí ministerstvo životního prostředí z programu Nová zelená úsporám.

Na nové dotace vůbec nedosáhnou podniky ze sta procent vlastněné státem a také společnosti, které provozují zařízení, jež je součástí evropského systému obchodování s emisními povolenkami. To jsou mimo jiné třeba uhelné elektrárny. Kvůli tomu na dotace nebude mít nárok polostátní ČEZ, který je v Česku největším hráčem v solárním byznysu. Provozuje 12 velkých fotovoltaických elektráren o celkovém výkonu zhruba 126 megawattů. Celkový instalovaný výkon fotovoltaik v Česku přesahuje podle dat Energetického regulačního úřadu 2150 megawattů.

Kromě zmíněných výjimek budou moci příspěvky čerpat firmy všech velikostí. Ministerstvo však tvrdí, že chce upřednostnit malé a střední podniky. Podle mluvčího úřadu Vojtěcha Srnky to má zajistit rozdělení programu na dvě části. V té první budou tři miliardy korun pro podniky, které vlastní nebo si pronajímají celou nemovitost, na niž chtějí solární panely instalovat. V druhé pak zůstane miliarda pro firmy, které si pronajímají jen část budovy, například střechu.

Jen na střechy Firmy budou moci žádat o nové dotace na solární panely na střechách provozoven. Stát mezi ně rozdělí čtyři miliardy. Foto: Istock

Podmínkou pro získání peněz je, že panely budou na budovách určených k podnikání.

V případě, že se ale peníze v první části nevyčerpají, může je stát podle Síkely přesunout do druhé. Šéf výboru pro dotační politiku v rámci Asociace malých a středních podniků Jiří Kvíz však očekává, že zájem firem o nové dotace bude značný. Na přesouvání peněz tak vůbec dojít nemusí. Asociace ocenila, že byrokracie kolem programu není nadměrně složi-

tá. Právě komplikovaná administrativa kolem pořízení solárních panelů je podle Solární asociace jednou z příčin, proč loni výstavba na střechách firem a komerčních objektů meziročně zpomalila o 70 procent, zhruba na 400 instalací.

Dalším důvodem, proč se loni počet nově namontovaných panelů snížil, byl i světový nedostatek čipů. Ty se využívají i ve fotovoltaice.

Zásadním problémem je také přetížení firem, které panely na střechy montují. A to proto, že panuje obrovská poptávka ze strany lidí, kteří chtějí mít fotovoltaiku na svých domech. Na instalaci je tak někdy nutné čekat i čtyři měsíce. Montážníci nestíhají odbavovat zvýšenou poptávku, kterou táhnou mimo jiné právě domácnosti snažící se pomocí vlastních zdrojů ušetřit za stále dražší energie.

Například ČEZ jen loni instaloval 1514 střešních fotovoltaik, téměř 2,5krát více než v roce 2020. Solární asociace uvedla, že loni v Česku vzniklo celkem 9321 nových solárních elektráren. Bylo to asi o tři tisíce více než o rok dříve.

Právě zdržení při montážích vidí Asociace malých a středních podniků jako potenciální problém pro další rozkvet výstavby solárních elektráren. „Firmy realizující instalace se mohou stát úzkým hrdlem a dodávky instalací menšího rozsahu, které očekáváme v případě malých a středních podniků, mohou být znevýhodněny,“ říká Kvíz.

Úskalím programu může podle asociace rovněž být postupné zdražování solárních panelů. Ty i kvůli vysokému zájmu a problematickým dodávkám z Číny prodražily proti roku 2020 přibližně o 20 procent.

Soudní spor

„Byli jste aktivní.“ ČEZ dál válčí se správou drah o miliardy

Marek Pokorný
marek.pokorny@hn.cz

Státní Správa železnic se už dvánáct let brání tomu, aby zaplatila polostátní společnosti ČEZ za elektřinu, kterou si od ní v roce 2008 na několik let dopředu nakoupila, ale nakonec neodebrala. Dopravci na dráze, pro které ji pořizovala, se totiž rozhodli, že si ji nakoupí sami napřímo – a to laciněji, protože ceny energií kvůli krizi klesly skoro na polovinu. ČEZ tak žádá náhradu ušlého zisku, tedy rozdíl mezi cenou, za kterou nakonec elektřinu prodal, a sumou, kterou se původně Správa železnic zavázala zaplatit.

Nejde přitom o málo. Za rok 2010 chce ČEZ doplatit 805 milionů, za rok 2011 pak 858 milionů. Kvůli úrokům

za více než 10 let ale Správě železnic hrozí, že bude platit dohromady více než tři miliardy korun. Soudy zpočátku pravomocně potvrdily, že správci drah nic platit nemusí, případ se ale po loňském zásahu Nejvyššího soudu vrátil minulý týden na úplný začátek.

Soudkyně Městského soudu v Praze Růžena Kučerová, která řeší náhradu ušlého zisku za rok 2010, již dvakrát nárok ČEZ zamítla. Uvedla sice, že se smlouvy mají plnit, ale v tomto případě prý zasáhla vyšší moc – tedy okolnost vylučující odpovědnost za nedodržení uzavřené smlouvy. V roce 2009 se totiž změnil energetický zákon, který nově dovolil, aby si dopravci na dráze nakupovali elektřinu napřímo místo toho, aby ji museli odebírat od vlastníka kolejí a drátů nad nimi. Její verdikt potvrdil i odvolací soud.

Nejvyšší soud jí ale případ vrátil k novému projednání. Podle něj Kučerová nedostatečně posoudila aktivitu Správy železnic, která ostatní dopravce na svoji síť připojila a dovolila jim tam prostřednictvím Českých drah zřídit odběrní místa.

Právník polostátní energetické firmy David Skopal se proto snažil přesvědčit soudkyni, že Správa železnic byla přehnaně aktivní a ke způsobené škodě tak sama přispěla, když odběrní místa pro České dráhy na své

Zásadní je otázka, zda měla Správa železnic sama reagovat na změnu zákona.

síti sama zaregistrovala u regulátora. „Správa železnic svým aktivním přičiněním dosáhla stavu, aby se České dráhy mohly stát zákazníkem ve smyslu zákona,“ uvedl. Podle Kučerové je tak zásadní otázka v tom, zda měla Správa železnic sama reagovat na změnu zákona, nebo čekat, až ji k tomu někdo vyzve.

Nakonec oznámila, že verdikt ještě nevnese, a jednání odročila na konec června. Správa železnic má do té doby dodat doklady, kdy a jakým způsobem ji dráhy k připojení na síť vyzvaly, aby stanovila přesnou časovou souslednost. Osloví také Energetický regulační úřad s několika technickými otázkami – například zda České dráhy splnily všechny podmínky, aby se mohly připojit k trakční síti správců kolejí.

Že kauza není tak jednoduchá a nejspíš opět skončí u Nejvyššího nebo

Ústavního soudu, ukazuje i případ druhé požadované sumy 858 milionů za rok 2011. U něj soud nejdříve několik let čekal, jak dopadne první případ za rok 2010. Nakonec ale před měsícem vynesl rozsudek – a v něm naopak firmě ČEZ přiznal nárok na 858 milionů korun a k tomu takřka stejnou sumu na úrocích.

„Nejsou zde podmínky vylučující odpovědnost. Samotná změna zákona neznamenala, že by všichni dopravci byli schopni se do sítě připojit. Sama žalobkyně (Správa železnic) odběrní místa zřídila a zaregistrovala je u regulátora,“ konstatoval soud s tím, že šlo o dobrovolné jednání Správy železnic, která na svoji síť připojila České dráhy a přes její odběrní místa odebírali proud i ostatní dopravci. Správa železnic už oznámila, že se odvolá.